

HORKAY HÖRCHER FERENC

*Hamis krakkói lovagregény**A katolicizmus vonzásában*

*Sir Philip Sidneyt vonzotta a sárkány-lakta vár,
az egymásra torlódott gótikus tornyok a falak
ölelte piactér fölött, a hasadó hajnal a kocka-
köves főtéren, a templom ásitó kapuja előtt
varázsoló indiai fakírok, bent, a sötétben a
suttogó imák, a kéken zengő orgona, a soha
el nem hallgató énekhang, a bűnös emlékeket
emésztő gyertya szelíden lobogó lángja,
ahogy a folyónál egy kóbor kutya vonyít a holdra,
a szűk utcákban az apácák suhogása, a zsidó-
negyedben a turisták lüktető háttérzaja, a királyi
és püspöki székhely soha nem nyugvó kavalkádja,
de ő Londonban szeretett volna királlyá válni.*

Sir Philip Sidney belovagol Krakkóba

*Hosszú volt az utazás, erre felé rázósak az utak.
Ráadásul a végtelen háborúskodások nyomán
elszaporodtak az útonálló is, le-lecsapnak
minden ígéretesebb társaságra. Sir Philip Sidney
és kísérete azonban, úgy látszik, most megúsza.
A felcser, egy szakács és egy fegyverhordó inas
kíséretében a lovag most halad át a nyugati kapun.
Többen nem is voltak, ha leszámítjuk a kitarító
markotányosnőt, aki Pozsony alatt szegődött
nyomukba, s azóta kísérte őket ismeretlen céllal.*

*De ki ez a lovag? Sir Philip Sidney, egy igazi
gentleman a mesés szigetországból, akit
messzire sodort hazájától a sors, a vágy,
a minden félelmet legyőző sikeréhség. Még
éppen csak húszéves ekkor, serkenő bajszú
legényke, de máris túl sok mindent látott.
Fiatalon lett a parlament tagja, felhívta
magára Tudor Erzsébet figyelmét is,
ott volt a franciák fővárosában Szent
Bertalan éjszakáján, de túlélte mindkettőt.
Állítólag diplomáciai küldetést teljesít most is.
Titkos levelet hoz a nagyhírű Krakkói Egyetem
teológia professzorának, talán egyenest*

*Erzsébet Királynőtől. Senki sem tudja, igaz-e
a hír, de tény: Sir Philip Sidney sietősen
utazott a Visztula partján álló városba.*

*A Collegium Maius előtt kikötik a lovakat,
szénát-vizet hozatnak nekik a kapunálólal,
míg Sir Philip megkeresi a tanár urat.
De nem is ez az érdekes. Hanem az,
ahogy a sikeresen zárult megbeszélést
követően kereket old kísérői elől, s most
fut csak igazán, lobog a köpenye utána,
már csak utazása igazi céljára tud gondolni,
tárt karokkal öleli kedvesét magához.*

*Sir Philip Sidney ugyanis híres szoknyavadász,
nem tud ellenállni a szebbik nem ígézetének,
Mintha anyjához szaladna szerető gyermek,
úgy szalad im most is, szilaj szeretőjéhez.*

Szilaj szerető

*Sir Philip költő, s mi mesés vele,
valóságosan és képzeletben, sürgősen
és hűségesen foglalja versbe.
Íme néhány fennmaradt részlet
a történetünk másnapján született
sikamlós canzonettából:*

*Mit tud az én lázas, szláv,
fiús hajú, ágyban hempergő,
szemtelenül szeretkező,
szilaj szeretőm?*

*Szótlanul fogad, ha betérek hozzá,
de ahogy megérint, máris megráz,
megcsókol, megaláz,
átkoz inkább, nem magyaráz,
spanyol táncosnőkhöz,
cigánylányokhoz
mérhetően ölel,
amikor ágyékom
magához láncolja,*

öle lebír, felajz,
és magába fogadja
hímtagom, gyöngéden
döfködöm, míg ő csak
könyörög, majd sikongat,
s még azután is, sokáig,
heves hullámokban verdes
kezeim közt gyönyörű teste,
amikor én már rég elaléltam.

Hűtlen lovag

Úrnőjét szolgálni mindhalálig: ez volt és ez maradt végig Sir Philip leghőbb vágya. De sok időt töltött követségben, missziót teljesítve, hazájától távol, nem tudta fennen lobogtatni hűségét, végül úrnője, mint a nap, kegyét másfelé fordította.

A szerelem csalfa. A hajótest mélyén tőkesúly, a víz alatt zavaros áramlatok, felszínén szelek szeszélyes játékai, sokfelé csábítják a hazafelé hajózó szerelmes Odüsszeuszt, írja a költő, rá jellemző módon, antikizáló allegóriával fejezve ki saját küzdelmeinek természetét.

Mert a királynő nem az egyetlen nő volt életében, a költőt a múzsák éltetik, a vers meghal szerelem-fogytán, a tévelygőre olyan vad veszély les, mi ellen nincs balszam, áfium. Sir Philip számos verset írt, számos titkos rekeszt nyitott szerelmes szíve szekreterjében.

S ha már itt tartunk, a bölcselkedő lovagot kérdezzük meg a trubadúr első dilemmájáról: Vajon egy lovag lehet-e egyáltalán hűtlen? Vagy hűtlensége okán egyből lovagi címétől is megfosztják? Kik Sir Philipet a legnemesebb loagnak tartják, vajon hogyan magyarázzák

hűtlen természete szédült kicsapongásait? Lehet-e kultuszok hőse, idol, példakép az, ki vágyain nem tud méltósággal uralkodni? S miként bünteti az Isten azt, ki nem képes versének hőstét magától megkülönböztetni?

Sir Philip nem szól, nem érvel, mosolyog, tudja, a jó költő soha nem hazudik, a hűtlen lovag hűséges társa a magány, saját árnyékától úgysem tud szabadulni, versbe rejti minden bűne igaz lajstromát.

Pilinszky János (1982)